

Afsender	Udtalelse	Forslag til handling	Konklusion
Vestvoldens venner	2.4.2 Trafik og andre større kommende anlæg s.14 ø "Overhalingsspor på S-bane mellem Ny Ellebjerg – Hvidovre – Hundige." Det kan jeg ikke finde noget om hos DSB! Det bør tjekkes af jer!	Slettes	Ændret
Vestvoldens venner	2.5 Ejerforhold og brugsrettigheder s.16 - Rødovre Kommune disponerer over Dobbeltkaponieren ligger i punkt XII. Kaponieren i pkt. X- XI ligger i Brøndby Kommune ! Kommunen har disponeret over fredskrudtmagasinet med kommandostationen ved Knud Ankersvej siden 1995.	Rettes	Ændret
Vestvoldens venner	I afsnit 3.5 og 3.9 er broen over Vestbanen beskrevet som den bliver opført.	Det er en fejl, som er rettet i den endelige udgave	Ændret.
Vestvoldens venner	Afsnit om låse mangler 5.3.5	Bliver undersøgt	Ingen ændringer
Vestvoldens venner	Al tekst om den påtænkte broforbindelse mellem Husum og Tingbjerg mangler. Foreningen Vestvoldens Venner er spændt på, hvad der kommer til at stå som tekst til figur 1	Det er ikke medtaget, da det ikke er en del af planen, og vil være en Folketingsbeslutning, hvis det iværksættes	Ingen ændring
Vestvoldens venner	s. 55 - Den historiske sikringsdæmning "Røde bro" blev istandsat i planperioden 2016-20 efter de originale tegninger og fremtræder i dag som en flot overgang over voldgraven.	Rettes	Ændret
Vestvoldens venner	s. 59 – Grusvejen fra Jyllingevej til Oplevelsescenterets parkeringsplads kan asfalteres under forudsætning af, at den fremtræder som grusvej, se billede nedenfor.	Rettes	Ændret

Afsender	Udtalelse	Forslag til handling	Konklusion
Vestvoldens venner	s. 63 - Af større bygninger rummer området ud over Ejbybroanlægget to enkeltkaponierer, en dobbeltkaponiere, et stort og to mindre	Rettes	Ændret
Vestvoldens venner	s.68 der bør tilføjes: Hjemmeværnet har for flere år siden forladt området, der stadig er indhegnet som militært område. Militærstationen, og de øvrige bygninger er i forfald.	Tilføjet den endelig plan	Ændret
Vestvoldens venner	s. 71 :Voldområdet med den typiske kaponierefront (Københavnerfront) afskæres mod nord af Holbækmotorvejen. På vestsiden af voldgraven har Hvidovre Kommune vedligeholdelsespligten til	Rettes	Ændret
Vestvoldens venner	s. 72 der bør tilføjes: Af hensyn til indsynet fra Ringstedbanen kan kaponieren (VI) samt dens skudfelt og ca. 75 meter af kontrescarpens strækning ud for kaponieren og batardeauet plejes med lysåben og med historisk bevoksning.	Tilføjet den endelig plan	Ændret
Vestvoldens venner	Bevoksningen på kontrescarpen ud for den nordlige kaponiere (IV) - det er kaponiere (V)	Rettes	Ændret
DOF-København	DOF indleder deres høringsvar med nogle betragtninger om forholdet mellem naturhensyn og hensyn til fortidsmindet. DOF ønsker højre vægtning af naturhensyn	Partnerne tager DOF`s synspunkter til efterretning.	Uændret

Afsender	Udtalelse	Forslag til handling	Konklusion
DOF-København	Bevarelse af den nuværende skovbevoksning på voldområdet ud for Avedøresletten. Der skal fortsat kunne foretage punktvis indgreb for at beskytte bygninger mod forfald, men der er ingen grund til omfattende rydninger på jordvolden.	Naturstyrelsen tager DOF's synspunkt til efterretning. Langt den største del af Vestvolden vil fortsat være skov- og træbevokset. Naturstyrelsen vil efterlade større træer med hulheder til gavn for biodiversiteten.	Ingen ændring
DOF-København	Der tillades mere dynamik, som kan skabe nye muligheder for dyre- og plantelivet. Herunder ved at væltede træer med store lodrette rodkager, ved brinkerne får lov til at blive liggende som potentielle redesteder for isfugl.	Henvisning til NST's retningslinjer for kulturhistoriske fortidminder og urørt skov: https://naturstyrelsen.dk/media/291200/bilag_3_overordnede_retningslinjer_for_uroert_skov_25marts.pdf , se afsnit 2.4.8.	Ingen ændring
DOF-København	Naturværdierne på Avedøresletten udvikles i retning af en artsrig lysåben vegetationstype med et rigt insektliv. Hvis dette ikke kan gøres alene med den nuværende fåregræsning, bør plejen gøres mere differentieret, evt. med andre dyrearter (f.eks. kvæg), mindre folde eller fraegninger mv.	Afgræsningen af Avedøre Sletten hænger sammen med afgræsningen af volden ud for Avedøre Sletten. Derfor er der valgt får som græsningsdyr, da kvæg vil skade fortidsmindet. Desuden er fårene på Avedøre Sletten en stor lokal attraktion for mange lokale. Det er desuden lidet sandsynligt, at der vil komme en artrig overdrevsflora ved kvægafgræsning, da jorden på Avedøre sletten er meget lerholdigt.	Ingen ændring

Afsender	Udtalelse	Forslag til handling	Konklusion
DOF-København	På Avedøresletten skal der foretages afgræsning eller anden pleje af vandhulsbredder med henblik på at bevare disse som lysåbne ynglesteder for padder. Desuden bør der graves nye vandhuller målrettet de i området truede paddebestande	Naturstyrelsen er indstillet på, at flytte hegnene, så vandhulsbredderne afgræsses af fårene. Naturstyrelsen har ikke planer om at prioriterer gravning af vandhuller på Sletten.	Ingen ændring i planen, da det klares uden at det er beskrevet i planen
DOF-København	Tilsvarende gennemføres målrettet pleje aht. padder andre steder, f.eks. i Rødovre Kommune, hvor såvel spidssnudet frø som stor vandsalamander er fundet ynglende i voldgraven eller i vandsamlinger tæt på denne. Vestvolden er et velegnet levested for padder, men forekomsten af fisk og krebs, herunder invasive signalkrebs, begrænser mulighederne for at paddebestande kan opretholdes alene af ynglesteder i voldgraven.	Der er tidligere konstateret galizisk sumkrebs i fæstningskanalen. Det har har samme problemstilling som signalkrebs og betrages som invasiv. Erfaringer fra andre steder, vier at det er ekstemt vanskeligt at bekæmpe denne invsive art ved	Ingen ændringer
DOF-København	Status (afsnit 3.4) DOF mener at datagrundlaget over naturværdierne er utilstrækkelige, og mener bl..a. planen mangler oplysninger om rovfuglere der og harebestanden.	Parterne bag planen har ikke igangsat særlige initiativer til monitorering af naturindholdet, iforbindelse med revisionen af planen.	Ingen ændring

Afsender	Udtalelse	Forslag til handling	Konklusion
DOF-København	Afsnit 3.4.1.7 Voldgraven som egnet levested for padder og gravning af nye vandhuller	Den nuværende forvaltning betyder at der er egnede levesteder for padder. Der vil ikke blive gravet nye vandhuller i fortidmindet. Der er i planen allerede åbnet mulighed for etablering af paddehul ved Absolons camping	Ingen ændring
DOF-København	Afsnit 4.1.1.1 Voldalleen. Opfordring til at bevarer gamle træer herunder Vold alleen.	Gamle træer herunder alletræerne vil blive bevaret så længe som det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Hvor det er muligt, lades stammen stå tilbage.	Ingen ændring
DOF-København	Afsnit 4.1.2 Pleje af voldgraven med fokus ynglende isfugl	I det omfang, det ikke ødelægger fortidsmindet vil store lodrette rodkager blive efterladt til glæde for isfuglene	Ingen ændring
DOF-København	4.2 Flagermus. DOF-København har en del betragtninger og flagermus, deres krav til levesteder og beskyttelse	Der er ikke tiltag i planen der ændre negativt på de vilkår, det vurderes at rydning af opvækst på volden ud for Avedøre sletten, vil fremme insektlivet og dermed flagermus.	Ingen ændring
DOF-København	Inventar 5.2.2 Belysning. DOF har ønsker til flagermuse venlig belysning	Kommunerne følger designmanualen ved opstilling af belysning.	Ingen ændring

Hvidovre, 18. april 2021.

Høringsvar til Pleje- og anlægsplan driftsplan for Vestvolden 2020-2025.

Naturstyrelsen har i marts sendt udkast til revideret driftsplan for arealer omfattet af Vestvoldfredningen i høring indtil den 19. april.

Sammenfatning

Fredningen af Vestvolden fra 1996 har bl.a. til formål at bevare og beskytte naturen og at skabe adgang for offentligheden. Pleje- og anlægsplanen revideres hvert 5. år med henblik på at indfri formålet med fredningen, herunder at fremme tiltag der virker for fredningens bestemmelser. Med godkendelse af nærværende pleje- og anlægsplan for Vestvolden 2021 – 2025 påbegyndes 5. planperiode for Vestvolden.

Igennem de forrige 4 planperioder har Naturstyrelsen med fondsstøtte arbejdet målrettet på at synliggøre voldanlæggene og tilbageføre deres udseende til noget, der ligner tilstanden i 1920, hvor den militære drift i overvejende grad ophørte. Dette er lykkedes langt hen ad vejen, hvilket bl.a. kan ses på ”den historiske vold” i Rødovre Kommune.

Derimod kniber det med at opfylde delformålet om at bevare og beskytte naturen. Derfor må det være på tide i den 5. planperiode at opprioritere naturbevarelsen i forhold til de hidtil fremherskende kulturhistoriske og æstetiske aspekter. Der er nu fint med muligheder for at opleve anlægget, som det fremstod i sine første 30 år, og de frilagte dele kan sikkert istandsættes og forbedres yderligere. Det må så være på tide at interessere sig for de natur- og oplevelsesmæssige kvaliteter som har udviklet sig igennem de efterfølgende 100 år.

I 2021 er biodiversitet kommet højere op på den politiske dagsorden – både på landsplan og i de kommuner, som lægger jord til Vestvolden. Vestvolden er både en spredningskorridor og et varieret levested og voksested for forskellige arter af dyr og planter. Driftsplanen savner imidlertid konkrete målsætninger for udvikling af disse funktioner. Det bliver kun til nogle generelle betragtninger om eksisterende naturtyper og henvisninger til tidligere registreringer af enkelte særlige arter.

Dette ses særligt i statusafsnittet (Kapitel 3).

I dette afsnit redegøres detaljeret for, hvor langt man er kommet med såvel kulturhistorisk renovering som forbedring af offentlighedens adgang. Foruden rydning af vegetation (”synliggørelse af fortidsmindet”) er der bl.a. tale om istandsættelse af broer, etablering af cykelbaner, kulturhistorisk besøgscenter, legepladser, istandsættelse og genopførelse af bygninger, asfaltering af Voldgaden og etablering af belysning. ”Med etableringen af cykel- og gangbro over Jyllingevej, vil de 14 km desuden være næsten sammenhængende hele vejen.” For cykler, ja. Men den 14 km lange spredningskorridor er i perioden blot blevet endnu mere fragmenteret, ved anlæg af krydsende bane, mens der ikke er gjort forsøg på at binde den bedre sammen for dyrelivet. Her er der kun tale om uforløste håb om at der kan blive lavet faunapassager en gang i fremtiden.

Hvordan er det så gået med opfyldelsen af den del af fredningsformålet, der handler om at ”bevare og forbedre de landskabelige og biologiske værdier”?

Det er interessant, at der bortset fra igangværende bekæmpelse af invasive arter ikke synes at være sket noget nævneværdigt på denne front i løbet af den seneste planperiode (afsnit 1.2). Indsatsen mod invasive planter synes endda i vid udstrækning at bero på frivillige bidrag, ikke plejeplanmyndighedernes indsats.

For så vidt angår sjældne og truede arter, nævnes i teksten (afsnit 3.4.1.2) kendskab til 15 forskellige særligt opmærksomhedskrævende plantearter i området. Ved en undersøgelse i 2009 lykkedes det kun at genfinde en trediedel af disse: Pile-alant, Dansk ingefær, Ægbladet fliglæbe, Skov-hullæbe og Eng-høgeurt. Pile-alant og Eng-høgeurt, der hører til i lysåbne naturtyper, var trængt på voksepladserne, mens de tre andre arter, der er skovtilknyttede, stortrivedes med flere fund.

Det er betegnende, at Naturstyrelsens ambitioner om yderligere skovfældning sigter mod at forringe de forhold, der begunstiger de tilbageværende skovtilknyttede arter. En prognose kunne således være, at driften i løbet af en årrække ville forringe naturværdierne yderligere på dette punkt. Det giver sig selv, at man i løbet af de forgangne fire driftsplanperioder har haft rigelig tid til målrettet pleje af såvel voksestederne for de to "lysåbne" arter som for de arter, der ikke blev genfundet i 2009. Mange plantearter formår at spire fra frøpulje, hvis de rette vækstbetingelser genskabes. Der er ikke redegjort for, hvorvidt lysstillingen af volden har bidraget til at forsøg på at fremme nogen af de særligt opmærksomhedskrævende arter, selvom det ville være oplagt at bruge dette middel målrettet til dette formål.

Afsnittet om målsætninger i den kommende femte planperiode er ligeledes aldeles fri for ambitioner om udvikling af naturværdierne.

Der skal hermed lyde en kraftig opfordring til at stille lige så ambitiøse mål for udviklingen af natur og biodiversitet som man har sat sig for "revitalisering" af det livsværk, som Konseilspræsident Estrup i sin tid suspendede Folkestyret for at kuppe igennem.

Desuden vil vi foreslå følgende konkrete tiltag, som vil blive uddybet og begrundet senere i dette hørings svar:

- Bevarelse af den nuværende skovbevoksning på voldområdet ud for Avedøresletten. Der skal fortsat kunne foretage punktvis indgreb for at beskytte bygninger mod forfald, men der er ingen grund til omfattende rydninger på jordvolden.
- Store træer og træer med hulheder må ikke fældes alene af æstetiske grunde, såsom synliggørelse af voldanlægget eller allers helhedsindtryk. Store træer, der trues af skygge fra nyere opvækst, skal kunne beskyttes ved selektiv fældning af truede nabotræer.
- Der tillades mere dynamik, som kan skabe nye muligheder for dyre- og plantelivet. Herunder ved at væltede træer med store lodrette rodkager, ved brinkerne får lov til at blive liggende som potentielle redesteder for isfugl.
- Naturværdierne på Avedøresletten udvikles i retning af en artsrig lysåben vegetationstype med et rigt insektliv. Hvis dette ikke kan gøres alene med den nuværende fåregræsning, bør plejen gøres mere differentieret, evt. med andre dyrearter (f.eks. kvæg), mindre folde eller frahegninger mv.
- På Avedøresletten skal der foretages afgræsning eller anden pleje af vandhulsbredder med henblik på at bevare disse som lysåbne ynglesteder for padder. Desuden bør der graves nye vandhuller målrettet de i området truede paddebestande.
- Tilsvarende gennemføres målrettet pleje aht. padder andre steder, f.eks. i Rødovre Kommune, hvor såvel spidssnudet frø som stor vandsalamander er fundet ynglende i voldgraven eller i vandsamlinger tæt på denne. Vestvolden er et velegnet levested for padder, men forekomsten af fisk og krebs, herunder invasive signalkrebs, begrænser mulighederne for at paddebestande kan opretholdes alene af ynglesteder i voldgraven.

Uddybende kommentarer til forskellige dele af udkastet til driftsplan.

Status (afsnit 3.4):

Det er forstemmende, at man som status over naturværdierne, som fredningen skulle bevare, stort set kun kan henvise til ældre materiale så som en botanisk inventering fra 2009. Nå man betænker de mange penge, der er investeret i den kulturhistoriske del af fredningen, er det mærkeligt, at man ikke gør mere for at holde sig opdateret om naturværdiernes tilstand.

Det er også betegnende, at de i perioden nyetablerede vandhuller ikke er gravet af hensyn til naturværdierne men som led i afværgeforanstaltninger ved et anlægsprojekt (Ringstedbanen).

Man kunne evt. foreslå Naturstyrelsen at arrangere ”bioblitz” med deltagelse af forskelligartede feltbiologiske fagligheder. Dette har tidligere formået at ”opgradere” den naturhistoriske viden om konkrete områder.

I afsnittet om fauna (3.4.1.3) er de tilgængelige oplysninger utilstrækkeligt gennemgået. Eksempelvis mangler henvisning til de afsnit i flagermusrapporten fra Rødovre Kommune (Bilag 9), som udpeger de dele af Vestvolden i denne kommune, som rummer den største tæthed af større træer med skader og hulheder (potentielle rastesteder for flagermus). Flere af de nævnte forhold lader sig overføre på andre delstrækninger. Viden om sådanne ”hotspots” kunne være relevant i forbindelse med planlægningen af kommende fældninger.

Der kunne også være indhentet relevante oplysninger ved opslag i f.eks. DOFbasen. Eksempelvis information om, at Isfugl i de seneste år har ynglet ved Vestvolden i mindst to år – 2019 og 2020. Dertil kommer spredte oplysninger om bl.a. ynglende rovfugle i voldens træer. Begge dele ville være relevant at nævne i plejeplanen, ikke mindst for at kunne beskytte redestederne mod utilsigtet ødelæggelse.

Det skal i øvrigt bemærkes, at forekomsten af hare langs volden efterhånden er usædvanlig i en bymæssig sammenhæng.

3.4.1.7 Voldgraven: Hvad angår padder er det ikke kun vandkvaliteten men også i høj grad forekomsten af fisk, der begrænser mulighederne for, at voldgravens afsnit kan fungere som ynglesteder. Forekomst af tæt vegetation kan give haletudser og salamanderlarver tilstrækkeligt med skjulesteder til at arter som spidssnudet frø, butsnudet frø, lille vandsalamander og i mindre omfang stor vandsalamander kan yngle sådanne steder. Det vil således afhænge af de konkrete omstændigheder, hvorvidt oprensning af voldgravsafsnit vil virke gavnligt for ynglende padder eller modsat vil kunne medføre paddernes forsvinden som følge af øget prædation på deres yngel.

Det skal også bemærkes, at observation af voksne stor vandsalamander i voldgraven ikke er ensbetydende med, at arten yngler i denne. De voksne salamandre benytter søer som jagtområder, og de kan herunder også findes på steder hvor de ikke er i stand til at yngle. Bestanden har i så fald brug for egnede, fiskefrie, ynglesteder i nærheden. Mindst et sted i Rødovre Kommune er stor vandsalamander fundet ynglende i et lavvandet regnvandsbassin nær volden.

Padderne er generelt trængt i bymiljøet pga. trafikerede veje, små levesteder og udsætning af fisk i ynglevandhullerne. Vestvolden udgør egnede levesteder for padder og kan derfor bidrage til opretholdelse af paddebestande, såfremt ynglemulighederne er til stede. Driftsplanen bør derfor omfatte målrettede tiltag til styrkelse af de eksisterende paddebestande ved etablering af fiskefrie ynglesteder (vandhuller)

nær volden, opretholdelse af vegetation i relevante dele af Fæstningskanalens søer og sikring af egnede levesteder på land nær vandhullerne.

Det nævnes, at voldgraven er levested for Flodkrebs. I de senere år er den invasive art Signalkrebs fundet i en sø på Avedøresletten, og det er meget sandsynligt, at denne art også forekommer i voldgraven. Ifølge fuglolognatur.dk er arten bl.a. også fundet i Damhussøen. Signalkrebs er ”rask smittebærer” af krebsepest, og den formår derfor ofte at fortrænge og erstatte Flodkrebsen. Dette forhold bør nævnes og søges håndteret.

Blandt de naturmæssige kvaliteter bør desuden fremhæves, at væltede træer flere steder beriger voldgraven. Dels ved at danne basis for reder af f.eks. blyshøns, i mangel af anden vegetation i søerne. Men som noget helt særligt, er der i enkelte tilfælde fundet ynglende isfugl i væltede træers rodkager. Dette træk af ”urørt natur” gør det således muligt for denne smukke nationalt og internationalt beskyttede fugleart at yngle inden for få km fra tæt bebyggede områder.

Voldgraven kan også fremhæves som et godt sted at observere vandflagermus og andre flagermusarter, der tiltrækkes af vådområdernes rige insektproduktion. Vandflagermusene benytter om sommeren hule træer som rastested.

3.4.2 Avedøresletten: Det nævnes, at ”Avedøresletten er udlagt som landbrugsareal af sekundær interesse, og en del af dette areal har tillige naturbeskyttelsesinteresser. Den landbrugsmæssige anvendelse skal foregå i overensstemmelse med retningslinjer for varetagelse af naturbeskyttelsesinteresser.”

Den aktuelle landbrugsmæssige udnyttelse er fåreavl. Her kunne vi godt tænke os, at ambitionen var udvikling af artsrig eng- og overdrevsvegetation med blomstrende planter og et rigt insektliv. Dette ville kræve en mere differentieret pleje, jævnfør anbefalingerne i bilag 8. Eksempelvis brug af foldskifte og hvileperioder for at gøre det muligt for blomsterplanter at udvikle sig uden hurtig nedbidning. Hvileperioder er også nødvendigt for at insektlarver kan udvikle sig i plantestængler og evt. overvintre sådanne steder. Det er også muligt, at afgræsning med kvæg kunne resultere i en mere varieret flora og bevoksningsstruktur.

Hvad angår vandhullerne, bemærkes henvisningen til Hvidovre Kommunes paddeundersøgelser i 2012 men ikke de seneste undersøgelser fra 2017. Disse ville kunne findes ved en simpel søgning på Naturdata.

Angående padder kunne undertegnede i foråret 2020 kun finde ynglende butsnudet frø i 1 vandhul. Arten klarer sig generelt dårligt i Hvidovre Kommune, og fundet på Avedøresletten var det eneste. Avedøresletten kan således være artens sidste levested i kommunen. De to større vandhuller på Avedøresletten er fiskerige og for det enes vedkommende også meget tilgroet langs bredderne. De øvrige vandhuller er meget små, og de kan således næppe opretholde paddebestande af en størrelse, som vil være levedygtig på længere sigt. Her ville en indsats med gravning af nye vandhuller kunne gøre en forskel.

Det bemærkes desuden, at vandhullerne er frahegnet, således at bredderne ikke kan blive afgræsset. Dette vil accelerere tilgroningen. Da får kun i begrænset omfang afgræsser våde lokaliteter, må man under alle omstændigheder regne med et behov for regelmæssig mekanisk pleje, hvis vandhullerne skal bevares lysåbne. Dette vanskeliggøres i øvrigt af mangel på stenter eller låger, der kunne give adgang til vandhullerne, som i dag er helt afspærret pga. de omgivende høje og tætte fårehegn. Disse forhold mangler ligeledes at blive nævnt i plejeplanen.

Avedøresletten repræsenterer en for storbyen sjælden landskabstype, der p.t. er genstand for stor opmærksomhed og konflikt på Amager Fælled. Det åbne landskab er blandt andet levested for en for så tætbebyggede områder usædvanlig forekomst af hare, ligesom blandt andet musvåger og tårnfalke tit ses

jage over sletten. På sin vis er Avedøresletten lige så ”historisk” og formidlingseget som repræsentant for det af byen fortrængte landbrugslandskab, som Estrups præstigebyggeri.

Plejeforskrifter (kapitel 4).

Vi bifalder, at det ifølge præamblen kan tillades, at vegetationspleje i særlige tilfælde kan ske i maj-juni, når formålet er bekæmpelse af invasive arter eller fremme af lysåben vegetation i områder, der er tilgroet med højstaudevegetation. Vi vil dog fastholde, at skovning og rydning af krat ikke må kunne ske i fuglenes yngletid.

Det nævnes, at flis ikke må efterlades på fortidsmindet. Vi vil opfordre til, at man undlader at hugge afskåret materiale til flis og i stedet efterlader det på passende steder til naturligt henfald, til gavn for biodiversitet. Dette må kunne uden at fortidsmindet lider overlast.

Afsnit 4.1.1.1 Voldalleen: Der lægges op til, at dele af alléen udskiftes samlet over en større strækning for at bevare voldalleens helhedsindtryk. Dette æstetiske hensyn skal efter vores mening afvejes over for hensynet til naturværdierne. Alletræerne hører til Vestvoldens ældste og største træer og har dermed en stor naturmæssig værdi, bl.a. for flagermus. Stubbene efter de nyligt fældede alletræer på strækningen mellem Stavnsbjergvej og Ringstedbanen viser, at stort set alle de fældede træer havde hule stammer. Der er derfor risiko for, at fældningen har forringet områdets økologiske funktion som yngle- og rasteområde for flagermus og dermed overtrådt habitatbestemmelserne. Denne risiko vil også forekomme ved fremtidige fældninger, f.eks. af de markante Lindetræer på strækningen langs med Avedøre Stationsby. For at minimere skaden på hulrugende fugle, flagermus, svampe, insekter mv. vil vi opfordre til at man bevarer flest mulige gamle træer.

Vi finder det naturligvis positivt, at gamle træer på selve Volden skal bevares til død og forfald. På steder, hvor gamle træer presses af yngre opvækst, må deres liv gerne forsøges forlænget ved fældning af yngre nabotræer (lysstilling).

4.1.2 Pleje af voldgraven: Vi vil opfordre til, at væltede træer med store lodrette rodkager, ved brinkerne får lov til at blive liggende. De er potentielle redepladser til Isfugl, som yngede i Vestvolden 2019 og 2020 (data fra DOFbasen). Fænomenet er også set i Høje Gladsaxe Park. Isfugl er en sjælden ynglefugl i Hovedstadsområdet, og de typiske ynglemuligheder i eroderede åbrinker er ikke til stede. Bevarelse af sådanne væltede træer skaber derfor nye muligheder for at Hovedstadens befolkning kan opleve denne fascinerende og smukke fugleart.

4.1.4.1 Pleje af Avedøresletten: Avedøresletten har nu i nogle år været plejet med får. Det fremgår ikke af driftsplanen, om denne pleje har resulteret i en rigere flora eller primært har haft strukturel effekt ved at bevare sletten lysåben. I Hvidovre Kommune er der, som andre steder i landet, en stigende interesse for fremme af biodiversitet. Dette omfatter blandt andet anvendelse af naturplejemetoder, der fremmer lysåben blomsterrig vegetation med tilhørende sommerfugle og andre varmekrævende insekter. Får er imidlertid kendt for at være hårde ved blomsterne. Vi vil opfordre til, at plejemetoder og mængden af græssende dyr afpasses således, at det muliggør såvel vegetationens blomstring som udvikling af sommerfugles og andre insekters larver i de grønne plantedele. Det kan evt. overvejes at frahegne dele af folden med mobile hegn, der kan flyttes fra år til år. Eller at skifte til kvæggræsning.

Det kan i øvrigt undre, at man har gravet vandhuller på sletten, for så omhyggeligt at forhindre afgræsning af bredderne ved at opsætte hegn omkring disse. Dette vil fremskynde tidspunktet, hvor en dispensationskrævende oprensning bliver nødvendigt for at bevare vandhullernes biologiske funktion. I stedet burde græsningen muliggøres, selv om får ikke er optimale til naturpleje af vådområder.

4. 2 Naturpleje:

Det oplyses, at der i 2009 og 2010 er foretaget kortlægning af hhv. botaniske interesser og invasive planter. 11-12 år siden kan man i nærværende driftsplanudkast læse: ”Der er dog stadig ikke tilstrækkeligt med data til at tilrettelægge vegetationsplejen med hensyn til varetagelse af alle biologiske interesser i fredningsområdet.” Dette er en meget dårlig undskyldning for ikke at foretage en differentieret pleje, da der har været tid nok til rådighed til at råde bod på manglen. Det er uklart, hvad der på baggrund af den mangelfulde viden gøres for at opfylde målsætningen: ”Det forsøges imidlertid at fastholde selve volden som hjemsted for orkideer, og sjældne morkler samt flagermus, og Kagsmosen som rammen om et enestående fugleliv.”

4.2.1. Voldanlægget: Det nævnes: ”Volden ud for Avedøresletten belægges derfor med en forskrift om, at der ved rydning skal tages hensyn til bevaring af arter som Dansk Ingefær, Skovhullæbe, Ægbladet Fliglæbe m.v.”. Det er alt sammen skovplanter, der kan blive skadet af skovrydning og fremme af fårenes græsning. Det giver ikke mening.

4.3.1.1.2: Det er positivt, at der lægges op til en ændret slåningspraksis, som fremmer artsrig urtevegetation i stedet for som nu højstauder og Gyldenris.

4.2.1.1.3: Fauna: Angående flagermus nævnes: ”Flagermusbestanden er formentlig øget, og det antages, at flagermusene holder til i de lukkede kasematter. Såfremt rum, der har været lukket i længere tid, åbnes, skal det kontrolleres, om rummene benyttes af flagermus. Er dette tilfældet, skal de som udgangspunkt lukkes igen og overlades til flagermusene, se bilag 7.2.1 og 7.2.2.

Tilsvarende er det vigtigt at fastholde gamle træer i området, som anvendes af flagermus som deres sommer- og i nogle tilfælde vinteropholdssted. Fældning af gamle træer med sandsynlighed for forekomst af flagermus må kun foretages i perioden 1. september -31. oktober. Bedst vil det være at topkappe træet med bibeholdelse af stammen.

Rødovre Kommune har gennemført en registrering af flagermus i 2013, og der er fundet Vandflagermus, Troldflagermus, Dværgflagermus, Brunflagermus, og Skimmelflagermus. Forekomsten er spredt langs hele strækningen i Rødovre dog med overvægt omkring dobbeltkaponieren (se bilag 8.2). Hvidovre Kommune har fået foretaget en lignende undersøgelse i 2012, hvor der er registreret Vand- og Dværgflagermus. Flagermus er en bilag IV art, der er pligt til at beskytte og sikre en god økologisk funktionalitet for. Københavns Kommune har ligeledes fået foretaget en undersøgelse i Kagsmosen, hvor 6 flagermusarter er registeret (se bilag 8.1).”

Det må pointeres, at de nævnte undersøgelser fra i hvert fald Hvidovre og Rødovre Kommuner alene har påvist aktivitet, ikke rastesteder. Flagermus' opholdssted og art afhænger af art og årstid. Nogle arter, som brunflagermus, raster i træer året rundt. Det vides ikke, om der er kolonier af denne art langs Vestvolden, men det lader ikke til at være tilfældet i Rødovre eller Hvidovre Kommuner. Der er kolonier af brunflagermus i Vigerslevparken, som kun ligger en kort flyvetur fra Vestvolden. Vandflagermus raster ligeledes i træer om sommeren, mens de overvintrer underjordisk. Troldflagermus og dværgflagermus raster i såvel træer som bygninger over jorden. Der er således mulighed for forekomst af mindst 3 flagermusarter i hule træer i området om sommeren. Det kan tilføjes, at de i 2012 opsatte flagermuskasser langs Avedøresletten i hvert fald benyttes af dværgflagermus og troldflagermus i parringsperioden i sensommeren.

Det må gerne meget tydeligere fremgå, at man i videst muligt omfang skal undlade at fælde træer med potentiale som rastested for flagermus. Dette bør som nævnt både gælde på volden og i voldalleen.

4.2.2 Voldgraven:

Den bebudede oprydning af væltede træer kan i visse tilfælde være til skade for naturværdierne langs voldanlægget. Som tidligere anført er væltede træers rodkager potentielle ynglesteder for isfugl. Dette må gerne, nævnes i teksten, med henvisning til DOFbasen.

På steder hvor spidssnudet frø eller stor vandsalamander yngler i voldgraven, er dette kun muligt, fordi paddeyngel kan overleve ved skjule sig for fisk i tæt vegetation. Oprensning vil derfor i værste fald kunne skade de ynglende padder, og herunder de to strengt beskyttede arter.

Kapitel 5. Inventar, 5.2.2 Belysning: Det nævnes, at ” Stibelysning ønskes generelt begrænset for at fastholde oplevelsen af døgn- og årsrytmen på fortidsmindet.” Begrænsning af belysning er også vigtig af hensyn til flagermus og for at undgå, at insekter lokkes til lamperne og væk fra de omgivende naturområder. Det anbefales at skifte til ”faunavenlige” belysningstyper, bl.a. med bølgelængde >500 nm. Ikke mindst fordi de store træer langs dele af Voldalleen må antages at have en højere tæthed af hulheder og dermed potentielle rastesteder for flagermus, end træerne på selve volden. Belysningen bør generelt være lavtsiddende og nedadrettet, med det mindst mulige lysspild opad og til siden. Der kan i øvrigt henvises til EUROBATS Guidelines No. 8.

Kapitel 6, pleje i delområder.

6.3.1. Kagsmosen: DOF har i tidligere hørings svar bidraget til den aktuelle plejeplan for Kagsmosen. Dette skal ikke gentages her.

De omtalte paddevandhuller ser på luftfoto meget tilgroede ud, og rydning og evt. oprensning bør overvejes. Af oplysninger på Naturdata fremgår, at der i 2020 endnu er en relativt talstærk bestand af spidssnudet frø og butsnudet frø, men at der er meget rørsump, og at en stor del af bredzonen er skygget af træer. Der kan her være tale om at holde en balance: i søer med fisk er en vis mængde rørsump med til at give padder og paddeyngel ly for prædation. Det er dog vigtigt, at der er soleksponerede lavvandsområder, hvor frøer kan lægge æg.

6.3.4. Forterræn nord for Jyllingevej.

Det nævnes, at der findes et regnvandsbassin mellem 2 af spejderhusene udformet som en sø. Af Natudata fremgår, at stor vandsalamander samt skrubbudse, butsnudet frø og lille vandsalamander er fundet ynglende i regnvandsbassinet. Det kan meget vel være et sådant, fiskefrit, vandhul, som opretholder den bestand af stor vandsalamander som angives fra ”voldgraven”.

Rødvore og Hvidovre: Det er positivt, at der, trods alt, bevares nogle arealer som tæt bevoksning og som urørt bevoksning. Så må man håbe, at det ikke kun er ”indtil videre”, som arealerne ved Avedøresletten, der blev friholdt for fældninger i tidligere planperioder.

6.5.4 Voldarealet mellem Stavnsbjergvej og Avedøre Tværvej

Om dette område stod i en tidligere version af driftsplanen (2005):

”Vold og alléen tyndes hen mod historisk bevoksning, idet dog udvalgte dele kan forblive som tæt eller urørt skov af hensyn til evt. særlige botaniske værdier. Rudimenter af den oprindelige beplantning bevares, og det skal overvejes, om truede eller ødelagte dele kan erstattes eller udskiftes.”

I den nyeste version står: ” Bevoksningen på voldanlægget mellem alléen og voldgraven kan ryddes i planperioden. Enkelte solitærtræer efterlades, så volden ikke bliver helt træløs. Rydningen skal foregå i dialog med Hvidovre kommune.”

Der er altså her tale om en væsentlig nedprioritering af naturhensynet, idet ”udvalgte dele med urørt skov ... af hensyn til evt. særlige botaniske værdier” er blevet til enkelte solitærtræer. Sammenholdt med

oplysningen om, at der af den tidligere registrerede opmærksomhedskrævende vegetation kun er de skygge-tilpassede skovarter tilbage, virker denne beslutning direkte naturskadelig.

Vi må endnu engang opfordre til, at bevarelse af naturmæssige kvaliteter får en større vægt i forhold til æstetiske hensyn i dette område.

6.5.5. Avedøresletten:

De eneste vandhuller på sletten, som på grund af manglende fiskebestande er optimale ynglesteder for padder, er af uransagelige årsager frahegnet. Hvis dette skal fortsætte, skal der foretages mekanisk vegetationspleje for at undgå, at vandhullerne gror til med pilekrat og tæt rørsump. Dette forhold bør indgå i plejeplanen, så der kan afsættes de nødvendige ressourcer. Græsning med kvæg ville i øvrigt bedre kunne holde vandhullerne lysåbne. I lyset af paddebestandens kraftige tilbagegang i Hvidovre Kommune (J. Frisenvænge, personlige observationer kombineret med kommunens undersøgelser (se Naturdata) anbefales desuden etablering af flere nye vandhuller, så tætheden af vådområder på sletten øges. Disse skal udformes så der opstår fugtige randområder, der kan holdes optimale som levesteder for padder ved afgræsning.

Avedøresletten fremstår meget ensartet, med stærkt begrænset variation i form af tætte krat, hvor fårene sjældnere kommer. Bortset fra forekomster af Bjerg-rørhvene.

Generelt bør det overvejes, om driften af Avedøresletten kan gøres mere differentieret med henblik på at fremme artsrigdom af planter og insekter inden for den lysåbne naturtype. Intensiv fåregræsning er ikke nødvendigvis optimal, da fårene bl.a. meget gerne æder blomster. Evt. kan spredte områder på sletten ved hjælp af flytbare hegn ”fredes” for afgræsning i perioder, for at fremme variation i vegetationshøjden og mulighederne for at insekter kan gennemføre deres livscyklus i vegetationen. De konkrete muligheder bør afsøges under inddragelse af relevant faglighed. En mere differentieret naturpleje på Avedøresletten vil også understøtte Hvidovre Kommunes bestræbelser på forbedring af biodiversiteten i kommunen.

6.5.6. Voldarealet mellem Avedøre Tværvej og Køgebugtbanen:

Det bør fremhæves, at alletræerne på denne strækning er markante store træer med stort potentiale for udvikling af hulheder til gavn for flagermus. Man bør derfor være tilbageholdende med fældninger og i konkrete tilfælde søge alternativer, f.eks. afskæring af risiko-grene.

6.5.7 Forterræn mellem Holbækmotorvejen og Køgebugtbanen:

Det er positivt, at der på denne strækning udtrykkeligt skal tages hensyn til nattergalebestanden. Lignende hensyn kunne givet vis også tages andre steder.

På vegne af DOF-København,

John Frisenvænge,
Perlevej 49,
2650 Hvidovre.

Foreningen Vestvoldens Venners kommentarer til udkastet til Pleje- og anlægsplanen for Vestvolden 2021-25.

Vi har med stor interesse gennemlæst pleje-og anlægsplanen og har nogle forslag til oplysninger, rettelser og tilføjelser. For nemhedens skyld er de markeret med forskellig farve.

Blå er oplysninger

Rød er forslag til rettelser eller tilføjelser

Kaponierernes nummerering kan bl.a. findes bagerst i bogen Vestfronten af Tom Wismann under Fortrolige kort

2.4.2 Trafik og andre større kommende anlæg

s.14 ø ”Overhalingsspor på S-bane mellem Ny Ellebjerg – Hvidovre – Hundige.”

Det kan jeg ikke finde noget om hos DSB! Det bør tjekkes af jer!

2.5 Ejerforhold og brugsrettigheder

s.16 - Rødovre Kommune disponerer over

Dobbeltkaponieren ligger i punkt XII. Kaponieren i pkt. X-XI ligger i Brøndby Kommune !

Kommunen har disponeret over fredskrudtmagasinet med kommandostationen ved Knud Ankersvej siden 1995.

Pkt. 3.5. (nederste 2 linier) **Broen Over Vestbanen er droppet jvf pkt 1.2 Men broen over Jyllingevej er under opførelse**

Pkt. 3.9 Tredje afsnit) **Broen Over Vestbanen er droppet jvf pkt 1.2 Men broen over Jyllingevej er under opførelse**

Pkt. 5.3.5 (Afsnittet om låse mangler) til Sven Norup . I forbindelse med revitaliseringsprojektet blev der isat kasselåse i mange af dørene i de renoverede bygninger. Gad vide hvem der holder styr på disse nøgler ? I bilag nr. 3 under gennemgangen af renoverede bygninger kan man under smedearbejdsentrepriserne læse om, at der er isat kasselåse i døre.

6.2.2.2. (Al tekst om den påtænkte broforbindelse mellem Husum og Tingbjerg mangler. Foreningen Vestvoldens Venner er spændt på, hvad der kommer til at stå som tekst til figur 1

Stibelysningen i Husum er etableret i vinteren 2020-21

6.3.2.1 Status

s. 55 - Den historiske sikringsdæmning ”Røde bro” blev istandsat i **planperioden 2016-20** efter de originale tegninger og fremtræder i dag som en flot overgang over voldgraven.

6.3.5.3 Pleje- og anlægsmæssige tiltag

s. 59 – Grusvejen **fra Jyllingevej til Oplevelsescenterets parkeringsplads** kan asfalteres under forudsætning af, at den fremtræder som grusvej, se billede nedenfor.

6.3.8.1 Status

s. 63 - Af større bygninger rummer området **ud over Ejbybroanlægget** to enkeltkaponierer, en dobbeltkaponiere, **et stort** og to **mindre** fredskrudtmagasiner samt **et artillerimagasin** og et batteritogsmagasin.

6.4.2.1 Status

s.68 der bør tilføjes:

Hjemmeværnet har for flere år siden forladt området, der stadig er indhegnet som militært område. Militærstationen, og de øvrige bygninger er i forfald.

6.5.3.1 Status

s. 71 :Voldområdet med den typiske kaponierefront (Københavnerfront) afskæres mod nord af Holbækmotorvejen. På vestsiden af voldgraven har Hvidovre Kommune vedligeholdelsespligten til glacisets fod, **mens volden med voldallén plejes af Naturstyrelsen.**

6.5.3.2 Målsætning

s. 72 der bør tilføjes:

Af hensyn til indsynet fra Ringstedbanen kan kaponieren (VI) samt dens skudfelt og ca. 75 meter af kontrescarpens strækning ud for kaponieren og batardeauet plejes med lysåben og med historisk bevoksning.

6.5.4.2 Målsætning

Bevoksningen på kontrescarpen ud for den nordlige kaponiere (IV) - **det er kaponiere (V)**

Med venlig hilsen

Helge K. Pedersen
Formand for Foreningen Vestvoldens Venner